

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Téglásy Balázs László ügyvéd által képviselt felperesnek az Imre Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd által képviselt I - II. rendű alperesek ellen szerződési kikötés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2017. szeptember 28. napján meghozott 37.G.44.376/2016/14. számú ítélete ellen a felperes részéről 15. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I-II. rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 40.640 (negyvenezer-hatszáznegyven) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

- [1] A 2008. július 17. napján kelt és közjegyzői okiratba foglalt szerződés alapján az I. rendű alperes 12.833.000 forint japán yenben nyilvántartott kölcsönt nyújtott lakásvásárlás céljára a felperesnek. A szerződéskötés során az I. rendű alperes képviseletében a II. rendű alperes járt el.
- [2] A szerződés III. pontja szerint: „Az Adós kötelezi magát, hogy a Devizában nyilvántartott kölcsön - az esetleges árfolyamváltozások figyelembevételével megállapított - forint ellenértékének megfelelő összeget kölcsön jogcímén, valamint annak járulékait (ügyleti kamat, kezelési költség) továbbá a késedelmi kamatot jelen közjegyzői okirat szerint, az esedékességgel megfizeti a Hitelezőnek. A Szerződő felek megállapodnak abban, hogy a jelen közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az Adós terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében, annak közokirati tanúsításaként, az Adós a Hitelezőnél vezetett számlái és a Hitelező vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el. Az Adós és Zálogkötelezett aláveti magát annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján az Adós terhére fennálló kölcsön- és járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is, a Hitelező felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.”
- [3] A felperes keresete szerint a Ptk. 209. § (1) bekezdése és a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontjai alapján annak megállapítását kérte, hogy a szerződés III. pontjának második és harmadik bekezdése tisztességtelen, a szerződés részlegesen érvénytelen.

- [4] A felperes állította, hogy a szerződés alapján kiállított ténytanúsítvány esetén közjegyzői okiratba foglalt szerződés vagy tartozáselismerés nélkül is kezdeményezhető vele szemben végrehajtás a bank egyoldalú nyilatkozata alapján, ami súlyos egyenlőtlenséget jelent a hátrányára. Hivatkozott arra, hogy az EUB C-415/11. számú, ún. Aziz ítéletében kifejtettek szerint ez a szerződési feltétel a diszpozitív szabályokból nem vezethető le, ehhez képest a jóhiszeműség és tisztesség követelményét is sérti, mivel áttárgyalása esetén ésszerűen eljáró fogyasztóként ilyet nyilvánvalóan nem fogadott volna el. Álláspontjának alátámasztása érdekében utalt a BDT2017. 3629. számon közzétett döntésben kifejtettekre is.
- [5] Az I-II. rendű alperesek a kereset elutasítását kérték. A II. rendű alperes mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy megbízottként és nem félként járt el a szerződéskötés során, ezért a felperesnek vele szemben nincs kereshetőségi joga.
- [6] Az alperesek vitatták a felperes tisztességtelenség körében tett tényállításait. Álláspontjuk szerint a szerződés támadott pontjában a felek a bankot terhelő bizonyítási kötelezettség teljesítésének módjáról állapodtak meg egymással. Az I. rendű alperes nyilvántartás vezetésére vonatkozó kötelezettsége a 250/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet, illetve a 2009. évi CLXII. törvény 20/B. § (1)-(3) bekezdése alapján áll fenn, és a megállapodásuk maradéktalanul megfelel a 2013. évi CCXXXVII. törvény (Hpt.) 275. § (1)-(2) bekezdésében és a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 206. § (2) bekezdésében foglaltaknak, ezért jogszerű és tisztességes. A bizonyítás jogszabályi kötelezettségei folytán őt és nem a felperest terheli. A felperes nem mondott le a rHpt. 206. §-ában biztosított kifogás jogáról, és a kifogásolt kikötés nem adott kizárólagos jogot a banknak a szerződés egyoldalú értelmezésére sem. Hivatkoztak arra, hogy a közvetlen végrehajtás elrendelésének lehetősége nem a támadott kikötésen, hanem a kötelezettségvállalás (szerződés) Vht. 23/C. § (1) bekezdésének megfelelő közokiratba foglalásán alapul. Ebből következően a banknak kikötés hiányában sem kellene a követelés érvényesítése iránt pert kezdeményeznie. Nem kizárólag a bank jogosult a szerződésszerű teljesítés megállapítására, de mint professzionális és közjogi szabályok alapján erre kötelezett fél nyilvántartja és közli az adóssal a fennálló tartozásának adatait. Ezeket azonban az adós a szerződés fennállása alatt kifogásolhatja, a végrehajtási eljárásban pedig a Vht. és a Pp. szabályai szerint támadhatja.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és a felperest az egyetemleges jogosult alperesek javára bruttó 182.900 forint ügyvédi munkadíj megfizetésére kötelezte.
- [8] Ítéletének indokolása szerint az I. rendű alperes igényérvényesítését a jogviszony tartalmának közokiratba foglalása perindítás nélkül lehetővé teszi, ami a felek szabad döntésének eredménye. A felperes a végrehajtás során a Pp. 369. §-a szerint törvény adta jogával élhet és ezek a körülmények nem az I. rendű alperes egyoldalú döntéséhez kapcsolódnak.
- [9] A bíróság utalt arra, hogy az I. rendű alperes a felperes tartozását a jogszabályoknak megfelelően köteles nyilvántartani. A nyilvántartás tartalmát a felperes a jogszabály által megszabott keretek között kifogásolhatja, a nyilvántartás nem kifogásolt tartalma pedig már nem tekinthető az alperes által egyoldalúan meghatározottnak. A támadott nyilatkozat ezért az I. rendű alperes jogait nem a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a felperes hátrányára állapította meg. Álláspontja szerint a saját szolgáltatásával elől járó I. rendű alperes

részéről nem tisztességtelen, hogy követelését a közokirat záradékolásával végrehajtás útján érvényesíti. A felperes ebben az esetben, és a szerződés teljesítése iránt ellene indított perben is köteles állításainak bizonyítására, nem védekezhet kizárólag a hitelező állításainak vitatásával. Helyzete ebből adódóan nem válik terhesebbé.

- [10] A bíróság kifejtette: a támadott kikötés nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint az alperes lenne kizárólagosan jogosult a teljesítés szerződésszerűségének megállapítására. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja bizonyítási teherről és nem bizonyítási kötelezettségről rendelkezik, és a kikötés azt a felperes hátrányára nem változtatja meg, állításai bizonyíthatatlanságának következményét ugyanis a megállapodástól függetlenül köteles viselni. A rendelkezés csak a felperes bizonyítási kötelezettségére hat ki, amit a Korm. rendelet nem tilt, és a Ptk. 242. §-ának megfelelő alkalmazása mellett az tisztességtelen sem lehet. A kifejtettek tekintettel a támadott kikötés tisztességtelenségét a Ptk. 209. §-a, 209/A. §-a és a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a-b) és j) pontjai alapján sem látta megállapíthatónak.
- [11] A II. rendű alperessel szemben a kereset elutasítását azzal indokolta, hogy közöttük nem állt fenn olyan jogviszony, amely vele szemben a felperes szerződés részleges érvénytelenségére való hivatkozását lehetővé tette volna.
- [12] Az elsőfokú ítélettel szemben, elsődlegesen annak keresete szerinti megváltoztatása, másodlagosan a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján a hatályon kívül helyezése iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést.
- [13] Fellebbezésében maradéktalanul fenntartotta az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatait. Kiemelte, hogy a támadott rendelkezés egyoldalú hatalmasságot biztosít az I. rendű alperes számára követelése fennállásának és összegének meghatározására. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy kifogásolhatja tartozásának összegét, mert az I. rendű alperesnek nem szerződéses kötelezettsége, hogy a ténytanúsítvány kiállítása előtt lehetőséget adjon számára tartozásának vitatására. Rámutatott arra, hogy a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja szerinti feltétel azért valósul meg, mert az I. rendű alperes által egyoldalúan közölt adatok alapján kiállított közjegyzői okirattal szemben a Pp. 195. § (1) és (6) bekezdése alapján a bizonyítás már őt terheli. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta azt is, hogy ténytanúsítvány léte esetén közjegyzői okiratba foglalt szerződés vagy tartozáselismerés nélkül is indítható vele szemben végrehajtási eljárás.
- [14] Az I-II. rendű alperesek az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték, annak helyes indokai alapján. Fellebbezési ellenkérelmükben fenntartották és megismételték az érdemi ellenkérelmükben előadottakat.
- [15] Az Ítélet táblája a per tárgyalását az Európai Unió Bírósága előtt C-34/18. számon kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig felfüggesztette.
- [16] Az eljárás folytatását követően az alperesek változatlanul fenntartották a fellebbezési ellenkérelmükben foglaltakat.

- [17] Újabb előkészítő iratukban az alperesek arra mutattak rá, hogy a Kúria 2019. október 11-én kelt közleménye szerint az EUB C-34/18. számú ítéletére tekintettel az ítélkezési gyakorlat megváltoztatására nincs szükség. A BH2019.78. számon közzétett eseti döntés szerint továbbá nem tisztességtelen az olyan feltétel, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapján jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek a kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak. Hangsúlyozták, hogy a C-34/18. számú ítélet szerint általános jelleggel nem tisztességtelen az olyan szerződési feltétel, melynek esetlegesen az a hatása, hogy a bizonyítási teher a fogyasztó hátrányára megfordul. A fennálló tartozás közjegyzői tanúsítványba foglalása nem változtat a fogyasztó jogi helyzetén, ettől függetlenül módjában áll a Ptk. 209/A. § (1) bekezdése alapján pert indítani a szerződés érvénytelenségének a megállapítása, illetve a Pp. 369. §-a alapján a végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránt. Továbbra is hivatkoztak a Kúria 1/2018. számú gazdasági elvi határozatában, valamint a Gfv.VII.30.730/2017/5. számú, illetve a Fővárosi Törvényszék 36.G.451.131/2018/3. számú ítéletében kifejtettekre.
- [18] A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben vizsgálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdése].
- [19] A fellebbezés nem megalapozott.
- [20] A felperesnek nem volt az elsőfokú bíróság által mellőzött bizonyítási indítványa, ami - bizonyítási eljárással összefüggő lényeges eljárási szabálysértés hiányában - a Pp. 252. § (3) bekezdése jogkövetkezményének alkalmazását kizárta. Az Ítéltábla ezért az elsőfokú ítéletet a rendelkezésre álló adatok alapján érdemben bírálta felül.
- [21] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és az Ítéltábla a döntésével is egyetértett. Annak indokait azonban a következőkkel egészíti ki:
- [22] A II. rendű alperes az I. rendű alperes képviselőjeként járt el a szerződéskötés során, ennek következtében a Ptk. 219. § (2) bekezdése értelmében cselekménye által az I. rendű alperes vált jogosítottá, illetőleg kötelezetté. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen állapította meg ítéletében, hogy a felperes perbeli igénye a II. rendű alperessel szemben nem érvényesíthető, a felperes a fellebbezésében sem adott elő érveket a passzív perbeli legitimáció fennállására vonatkozóan.
- [23] A tisztességtelenség vizsgálata körében az Ítéltábla mindenekelőtt arra mutat rá, hogy a támadott kikötés egyik felet sem jogosítja a szerződés kizárólagos értelmezésére, ami a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja alapján tisztességtelenségének megállapítását kizárja.
- [24] A C-34/18. számú ügyben hozott ítéletében pedig az Európai Unió Bírósága kimondta, hogy a 93/13/EGK Irányelv melléklete 1. pontjának m) alpontja nem a fogyasztó, hanem az eladó vagy szolgáltató szerződésből eredő kötelezettségeire utal. Így e rendelkezés nem vonatkozik azokra a feltételekre, amelyek feljogosítják az eladót vagy szolgáltatót annak egyoldalú értékelésére, hogy a fogyasztó a szerződésnek megfelelően teljesítette-e - törlesztéséből és az ezzel összefüggő költségek megfizetéséből álló - ellenszolgáltatását. Mindezekből következően a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontját úgy kell értelmezni, hogy az csak a fogyasztóval szerződő fél saját teljesítése

szerződésszerűségének megítélésére vonatkozik. A támadott rendelkezések viszont kizárólag az adós kölcsön- és járuléktartozására vonatkoznak, ezért azok a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján azok bizonyosan nem tisztességtelenek.

- [25] Az EUB C-34/18. számú ítélete szerint általános jelleggel, minden további vizsgálat nélkül nem tisztességtelen az olyan egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, melynek az a tárgya vagy hatása, hogy a bizonyítási kötelezettséget a fogyasztó hátrányára megfordítja. A nemzeti bíróságnak kell vizsgálnia, hogy az alkalmazandó nemzeti szabályozást figyelembe véve az érintett szerződési kikötés nem zárja-e ki és nem gátolja-e a fogyasztó peres eljárás kezdeményezését, vagy más jogorvoslati lehetőség igénybevételére vonatkozó jogai érvényesítését. Amennyiben a szerződési feltétel objektíve nem alkalmas arra, hogy a fogyasztót a hatályos nemzeti jogszabályokban előírtól kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza, akkor sem tartozik az Irányelv melléklete 1. pontja q) alpontjának hatálya alá, ha egyébként azt a benyomást kelti a fogyasztóban, hogy korlátozottak a jogorvoslati lehetőségei és köteles a szerződésben előírt összes kötelezettségét teljesíteni. Ezzel szemben az Irányelv hatálya kiterjed az olyan feltételre, melynek tárgya vagy hatása az, hogy gátolja a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése vonatkozásában vagy más jogorvoslati lehetőség igénybevételében, amennyiben a fennmaradó esedékes összeget olyan közjegyzői tanúsítvány állapítja meg, amely lehetővé teszi a hitelező számára, hogy a jogvitát egyoldalúan és véglegesen lezárja.
- [26] Az Ítélet táblája álláspontja szerint a támadott szerződési rendelkezésben a felperes csak ahhoz járult hozzá, hogy számlái és bizonylatai alapján az I. rendű alperes a mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozásáról közjegyzőtől tanúsítvány kiállítását kérje. A Ptk. 207. § (2) bekezdésének értelmezési szabálya alapján ugyanis az „elfogadást” úgy kell érteni, hogy az kizárólag a közjegyzői tanúsítvány kiállításának lehetőségére, és nem a hitelező számlái és bizonylatai alapján tanúsított tartozás összegére vonatkozik.
- [27] Az 1991. évi XLI. törvény 111. § (1) bekezdése és 136. § (1) bekezdése szerint közjegyzői tanúsítvány csak a közjegyző jelenlétében történt tények, illetve nyilatkozat megtételének tanúsításáról állítható ki [a törvény 111-119. §-ához fűzött indokolása szerint]. Ebből következően banki nyilvántartás esetén nem a nyilvántartott tartozás, vagy az annak alapjául szolgáló tények, hanem kizárólag a bank nyilvántartás alapján tett nyilatkozata tanúsítható. A Pp. 195. § (1) bekezdése értelmében ezért a közjegyzői okirat csupán azt bizonyítja, hogy a nyilatkozatot az okirat szerinti személy az okiratban feltüntetett időben és módon megtette. Az, hogy a közokiratba foglalt nyilatkozat tartalma megfelel-e a valóságnak, a lefolytatott bizonyítás eredményén alapuló bírói mérlegelés függvénye.
- [28] A saját nyilvántartásáról tanúsítvány kiállítását a bank a közjegyzőtől akkor is kérhetné, ha erre a felperes a szerződésben külön nem hatalmazza fel, illetve ha a felperes előzetesen nem nyilatkozik úgy, hogy a bank által rögzített adatok tanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak. A szerződés támadott rendelkezései nem tartalmazzak olyan nyilatkozatot a felperes részéről, amelyhez a tartozáselismerés joghatásai fűződnek, és az a Ptk. 207. § (4) bekezdésére figyelemmel - kifejezetten erre vonatkozó határozott nyilatkozat hiányában - joglemondásként sem értékelhető. Nem állít fel továbbá olyan vélelmet sem, amely alapján az alperes az igénye alapjául szolgáló, valamely egyébként bizonyítást igénylő tény vonatkozásában bizonyítási kötelezettsége alól mentesülne.

- [29] Az Ítéltábla kiemeli, hogy az EUB C-32/14. számú ítélete szerint a fogyasztói szerződés közokiratba foglalása az alakszerűségi követelmények tiszteletben tartása esetén önmagában amiatt nem ütközik uniós jogba, hogy a közjegyző a szerződés kikötései tisztességtelenségét nem vizsgálja. A támadott szerződési feltétel alapján a közjegyző által tanúsított banki nyilatkozat nem eredményez változást a Vht. 23/C. §-ában meghatározottak teljesítésének a kötelezettségén, az I. rendű alperes végrehajtási záradék kibocsátását e szerződési kikötés hiányában is ugyanolyan feltételekkel kérhetné. Az adós a szerződéskötéskor hatályos szabályok szerint a Pp. 369. §-a alapján indított végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben volt jogosult vitatni tartozása érvényes létrejöttét, jelenleg pedig érvénytelenség megállapítása iránt indíthat pert, amelyben az új Pp. 129. §-a alapján a végrehajtás felfüggesztését kérheti.
- [30] Mindezekből következően - a BH2019.78 számon közzétett döntésben kifejtettekre is figyelemmel - a kikötés nem eredményez a felperesre hátrányos eltérést a bizonyítás általános szabályaitól, és különösen nem jogosítja fel a bankot arra, hogy a jogvitát egyoldalúan és véglegesen lezárja. A kifejtettek tekintetével az Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja, illetve a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján sem tisztességtelen.
- [31] Az Ítéltábla ezért az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, és az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint az I-II. rendű alperesek javára az ügyvédi megbízásban foglaltakhoz képest a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján, a fellebbezési eljárás munkaigényéhez mérten mérsékelt összegben megállapított, áfát tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte.

Budapest, 2020. február 11.

Világhy né dr. Böcskei Terézia s.k.
a tanács elnöke

. Csóka István s.k.
előadó bíró

dr. Lente Sándor s.k.
bíró